

אמונת חיים

גליון שבועי לתורה וחסידות שע"י מוסדות קראלי בארה"ק

גליון ט' ♦ כסלו תשע"ג

ערב שב"ק וישב - חנוכה

דברי אלוקים חיים מרבותינו הקדושים זיע"א

דבר בעתו

ערב חנוכה – אלהים יחננו ויברכנו יאר פניו אתנו סלה לדעת בארץ דרכך וגו' דהנה השפע והבהירות חדשה להוריד על נשמת ישראל ולכן מדליקין נרות חנוכה שהם אור לרמז על אורות הבהירות שמתחילין אותן הימים

(תולדות אהרן)

יום א' דחנוכה – ועל כן כל שמונת ימי חנוכה כלהו כלולין ביום הראשון לחדש, ומעתה כך הפירוש של דברי הש"ס, מאי חנוכה, היינו למה נקראו ימים אלו חנוכה חנוכה, על זה אמר בכ"ה בכסלו ימי דחנוכה, באותו יום כלולין כל יומי דחנוכה לכן נקרא חנוכה.

(שם משמואל)

הגם שסידר האר"י בכוונת (פרי עץ חיים ש' חנוכה) שם א-ל ליל הראשון של חנוכה, אמנם ההמשכה משם זה מאיר לכל השמונה לילות בסוד שם א"ל המאיר לתמניא תיקוני דיוקנא, וזה שאמרו חז"ל בכה בכסלו תמניא יומין אינון, היינו שבכה בכסלו שכוונתו בשם א-ל, בו נכלל כל תניא יומין וממנו יוצאת האורה.

(עבודת ישראל)

ואל שדי יתן לכם רחמים לפני האיש ירמח על מזוזה ונרות חנוכה, שבמזוזה נרשם שם שדי לכוין בכל לילה שם אחד מ-יג מדות של רחמים ובליל הראשון הוא שם אל, ורמז הכתוב שעל ידי מזוזה בימין וגו' חנוכה משמאל יתן לכם רחמים שיושפע עלינו שפע רחמים וחסדים

(כ"ק אדמו"ר זי"ע ב' חוקי חיים)

בחנוכה נפתח פתח של יראת שמים בכל איש ישראל ולכן קבעו מצות הנרות, כי כשנפתח יראת ד' בלב האדם יכול לקבל אור התורה שהם הפנימיות

(שפת אמת)

עיקר קדושת החנוכה ע"י הכהנים ולכן כמו שהנרות הללו קדש הם ואין לנו רשות להשתמש בהם אלא לראותם בלבד להגיע מהם שפע וקדושה, כן ק"ו שהנרות והאורות הכהנים והצדיקים קדש הם ואין לנו רשות להשתמש בהם רק לראותם בלבד להגיע מהם יראה עילאה ע"י הראיה בהם כמ"ש וראו כל עמי הארץ וכו' ויראו ממך, פי' על ידך יגיע להם היראה כי הראיה בהצדיקים הקדושים הללו מועלת ליראת שמים.

(תפארת שלמה)

בחנוכה גומרים את גזר דין שנחתם ביום כיפור ורמז לדבר בפסוק תשב אנוש עד דכ"א, כלומר שאפשר לשוב בתשובה עד דכ"א בגימטריא כ"ה בכסלו

(צמח צדיק)

פרשת השבוע

וישראל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקונים הוא לו הנה כאשר בא אל הצדיק השלם האמיתי, אדם שהוא בעצמו צדיק ושלם במעשיו, ניתוסף עי"ז להצדיק דעת דקדושה והתחכמות בעבודת השי"ת, לא כן כאשר יבוא אדם פשוט הפגום במעשיו, הוא ירבה בלבול הדעת להצדיק בערבוב מחשבתו שאינם טובים, ועל זה אהב ישראל את יוסף מחמת כי בן זקונים הוא ל"ו ותרגומו ארי בר חכים הוא ל"ה, היינו שבסיבתו ניתוסף בו ביעקב בעצמו החכמה והתבונה, בבחינת תלמיד חכם המחכים את רבו.

(אדמו"ר ה'שומר אמונים זי"ע)

לך נא ראה את שלום אחיך והשיבנו דבר יעקב אבינו ידע שהאחים שונאים את יוסף, והיה חושש שמא יאונה לו רע, לפיכך אמר תחילה לך ואשלחך כדי לעשותו לשליח מצוה לקיים כיבוד אב, והרי שליחי מצוה אינם ניזוקים, אולם עדיין חושש היה מפני הדרך חזרה שאז כבר איניו שליח מצוה, ויש שיטה שאומר ששליחי מצוה אינם ניזוקים זה דווקא בהליכתם אבל לא בחזרתם, לפיכך אמר והשיבנו דבר, כדי לעשותו שליח מצוה גם בחזרתו

(אור החיים הק')

את אחי אנכי מבקש יש לרמז כשבא לבקש אותו ית"ש בתפילה ואומר לשם יחוד וכו' בשם כל ישראל, עי"ז תפילתו נשמעת, הגם שאינו צדיק כ"כ לילך בדרך התורה תמיד, נחשב לו כאילו קיים, וזהו שנאמר את אחי, כשאני מדבק את עצמי עם אחינו בני ישראל אז עי"ז אנכי מבקש, יכול אני להתפלל ויקובל תפילתו, הגם שאין אני הולך ח"ו בדת התורה כראוי, וזהו שנאמר וימצאם בדותן, בדת של תורה.

(זרע קדוש)

וימשכו ויעלו את יוסף לפי משפט הלשון הול"ל וימשכו את יוסף ויעלוהו והנראה להודיע צדקת יוסף דבר להורות כי בעת העלותו עדיין הוא יוסף הצדיק כבתחילה שלא הררה אחר מידותיו ית' ולא הררה אחר אביו שגלגלו לידי סיבה זו וחשבו לזכות כי מגלגלין זכות עי"ז זכאי

(תפארת שלמה)

וירא אדוניו כי ה' אתו וגו' ברש"י ז"ל שהיה שם שמים שגור בפיו, דאמר ז"ל אסור להסתכל בצלם דמות אדם רשע, אולם מי שיש לו עסק עם רשע ומוכרח לדבר עמו מה יעשה, התקנה שיחשוב בדברו עמו שיעזור השי"ת שינצל מכל רע, וזהו הפי' שראה שם שמים שגור על פניו שהתפלל תמיד על כן שינצל (הרה"ק מהר"ש מבעלזא זי"ע)

דברות קודש

מכ"ק מרן רבינו שליט"א

וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען, אלה תולדות יעקב יוסף וגו', וברש"י פירש בפסוקים כדרכו בקודש על פי הפשטות וסיים שזה אחר ישוב פשוטו של מקרא להיות דבר דיבור על אופניו, ואח"כ מביאו רש"י ממדרש אגדה שדורש מה

ולפי זה יובן מה שאנחנו אומרים בהגדה של פסח "ארמי אובד אבי וירד מצרימה, ולכן ביקש לעקור את הכל, דקשה דהיכן ראינו שלבן (שנקרא ארמי) אובד אבי ועל ידי זה, וירד מצרימה וביקש לעקור את הכל, אבל לפי מה שאמרנו לעיל

יובן, מובן שפיר שבזה שרימה את יעקב, שהביא לו את לאה ליעקב גרם שיהיה במחשבה על רחל ובמעשה היה עם לאה.

זה גרם שיעקב יחשוב שיוסף הוא הבכור כי בתר מחשבה אזלינין זה היה בניגוד בזה שביקש לישב בשלוה כלומר שאזלינין בתר המעשה שיצחק בירך את יעקב אף שהמחשבה היתה על עשיו, זה גרם למכירת יוסף ולגלות מצרים ולכל הגלויות עד היום הזה, כפי שכתוב בספה"ק שכל הגלויות הם תשלום של הארבע מאות שנה אבל השלימו ויצאו לפני הקץ, ולפיכך סירב משה לילך לפתחה, שלא הקב"ה חישב את הקץ ורצה שישראל יצאו ממצרים לפי הקץ של רד"ו שנה, שלא יפלו ח"ו ישראל לנו"ן שערי טומאה וכמו שאמרו חז"ל הק' ובספרים הק', ולזה אמרנו שביקש לבן לעקור את הכל בזה שהחליף את רחל בלאה.

ועיין באור החיים הק' פרשת ויחי על הפסוק ראובן בכורי אתה וגו' שהאריך לכתוב למה בא לראובן שיקחו ממנו את הבכורה זה הכל בא מלבן שהחליף את אמו ברחל אחותה, ומחשבת יעקב היה ברחל ולכן היה גם לראובן ולכן לא קיבל את הבכורה אלא יוסף מכיון שמחשבת יעקב היה על רחל ולא על לאה אמו ע"ש באורך.

ועוד אפשר לומר בדרך אפשר למה באמת קפצה עליו רוגזו של יוסף, כי ידוע שאברהם אבינו היתה מידתו חסד ויצחק מידתו גבורה ויעקב מידתו תפארת, שהוא ממוצע בין חסד לגבורה כי חסד לבד אין זה שלימות אמיתית וצריך גם לפעמים להשתמש בגבורה דקדושה ולכן אברהם אף שהיה חסד מדתו, ולזה קירב את ישמעאל ואמר להקב"ה לו ישמעאל יחיה לפניך מ"מ ניסה אותו ה' במידת גבורה ואמר לו קח נא את בנך את יחידך את יצחק והעלהו לעולה, שהיא מידת גבורה וגם גירש את ישמעאל והגר אימו, על פי ציווי השם שישמע לקול נבואת שרה.

וכן יצחק שמדתו גבורה מכל מקום היה לו גם כן מידת החסד שקירב את עשיו ואוהבו, אבל יעקב מידתו תפארת שהוא ממוצע בין חסד לגבורה זה השלימות ולכן היה יעקב מובחר שבאבות וכמ"ש חז"ל הק'. וכאן נמצא שיעקב לא קיים מצות כיבוד אב ואם כ"ב שנים שהיה אצל לבן, ולכן כעת שחזר לאביו רצה לקיים מצות כיבוד אב ולנהוג במידת יצחק שהוא גבורה, ולכן הקב"ה מדקדק עם צדיקים כחוט של שערה וכתוב ה' צילך וגו' ופירש הבעש"ט הק' שהקב"ה מתנהג עם האדם כמו צל, שנראה כמו האדם, כן הקב"ה כביכול נוהג, ולכן דיקדק הקב"ה עם יעקב על זה שאהב את יוסף מכל בניו משום שהוא הבכור במחשבה ולזה יצא סתירה על הברכה שבירכו אביו ולכן לא יכול היה ליישב בשלוה, היוצא לנו מזה לימוד מוסר שצריך אדם לעשות שכל דבריו ומחשבותיו יהיו שוים למעשיו ובפרט במעשה המצוה שאדם עושה שיהיה כוונתו בלתי לה' לבדו בלי שום פניה.

אבל האמת הוא שאצל אדם פשוט זה עבודה הקשה שבמקדש, אבל צדיקי האמת הוא כך שכוונת המצוה ומעשה המצוה שווים אצלם בכל.

ואע"פ שפירשנו שאצל יעקב היה זה כעין סתירה בין מחשבה למעשה זה היה דקה שבדקה ואין לנו שום השגה במעשה הצדיקים ובפרט אבות העולם אבותינו הק', והכל הוא בדרך רמז ודרוש וכבר פירש הבעש"ט הק' על הפסוק תורת ה' תמימה וגו' כלומר שעדיין הוא תמימה עם כל הפירושים הראשונים ואחרונים, מ"מ היא עדיין תמימה, מ"מ ליכא מידי דלא רמיז באורייתא ואין מקרא יוצא מידי פשוטו, וה' נתן לנו את התורה שיהיה מורה לנו את המעשה אשר יעשה, והבן.

ונחזור לעניינינו שעלינו לילך בעקבות אבותינו ולומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב וכן לילך בדרכי רבותינו הק' שבכל דור ודור מה שראינו בעינינו את מעשי הצדיקים בעבודת ה' ואשרי העין שראתה את כ"ק מרן אדמו"ר בעל חוקי חיים צצוק"ל בעבודת ה' בעשיית המצות הן בשבתות ובימים טובים ובפרט בימים הנוראים שכולה היתה אש קודש בכוונה ובמעשה בלתי לה' רק בדרך אפשר וכו'.

שתלה הכתוב תולדות יעקב ביוסף, מפני כמה דברים אחת שכל עצמו של יעקב לא עבד אצל לבן אלא ברחל ושהיה זיו אקונין של יוסף דומה לו ליעקב וכל מה שאירע ליעקב אירע ליוסף וכו' ועוד נדרש בו וישב ביקש יעקב לישב בשלוה קפץ עליו רגזו של יוסף וכו'. ובאור החיים הק' כתב כי מה שעבר עליו מהרוגז שהכתוב בא להודיע מכירת יוסף וצערו של יעקב הוא שיעקב וכו' ונתגלגלו הדברים כי האדם גורם לעצמו את כל אשר תבואנה עליו, כי אין דבר רע בא מהאדון הטוב לכל ובפרט לידידו יעקב וכיוצא בו עכ"ל והרבה פירושים נאמרו בזה למה קפץ עליו רגזו של יוסף, ומה הוא העון שיש בזה שביקש יעקב לישב בשלוה שעל זה יבוא הרוגז של פרשת יוסף, ונראה לומר באופן זה כי ידוע שיש בכל דבר "מחשבה ומעשה", וגם דיבור שזה נחשב כמה פעמים כמעשה, וכדמצינו שאמרו חז"ל שעקימת שפתיו הוי מעשה, ויש בזה חקירה אם הולכים בתר המחשבה או בתר המעשה, ובאמת השלימות של מצוה שאדם עושה צריך מחשבה וגם מעשה, ומצוות צריכות כוונה ויש פוסקים שפסקו שזה מעב ובפרט במצוה דאורייתא, ויש בזה חילוקים שלפעמים אומרים שמחשבתו ניכרת מתוך מעשיו, (עיין כל זה בפוסקים לענין הלכה למעשה), אבל בדבר שיש ניגוד בין המחשבה או הכוונה להמעשה דעת הפוסקים בזה שיש אופנים שאין יוצאים ידי חובה בזה, ואין כאן המקום להאריך לענין הלכה למעשה.

ולעניינינו מצינו בתורה"ק בשני מקומות שהיו ניגודים בין המחשבה להמעשה, אחד אצל יצחק אבינו שרצה לברך את עשיו ובא יעקב וקיבלת את ברכתו בחושבו שהוא עשיו, ואם כן המחשבה היתה בעשיו אבל המעשה בפועל מי שקיבל את הברכות היה יעקב, ולכן יש לחקור מי באמת קיבל את הברכות עשיו או יעקב כי אם הולכים לפי המחשבה אז עשיו קיבל הברכות אבל אם הולכים אחרי המעשה אז קיבל זאת יעקב, ומצינו שיצחק הסכים לברכה ליעקב מכיון שאמר "גם ברוך יהיה", וגם שרו של עשיו הסכים שהברכה שייך ליעקב וגם עשיו בעצמו אמר "יהיה לך אשר יהיה לך" כלומר שהברכות שייכים לך וכמו שכתבו רש"י והמפרשים, ולכן ביקש יעקב לישב בשלוה, כי הברכות שבירכו יצחק אביו שזה הכל בדברים גשמיים שייכים לו, אבל היה עוד עובדא שזה סותר זה שאמרנו שהעיקר הוא המעשה, כי אצל לבן שהחליף את רחל בלאה והביאה אותה ליעקב במקום רחל, ויעקב היו לו במחשבה שזה רחל ולבסוף היה זה לאה, ואם הולכים אחרי המעשה ולא אחרי המחשבה, נמצא שראובן הוא הבכור, מכיון שלמעשה אשתו הראשונה של יעקב היתה לאה וראובן נולד ראשון והוא הבכור, ולכן היה לו ליעקב לכבד את הבכור ולאהוב אותו יותר מכל בניו כי זה ראשית אונן.

אבל יעקב חשב שהבכור הוא יוסף מכיון מכיון שמחשבתו היה על רחל אמו, והוא יוסף הבכור של רחל ולכן אהב אותו ועשה לו כתונת פסים, ולכן קינאו בו אחיו כי אמרו שזה לא מן הדין כי ראובן הבכור, ואם היה נותן זה לראובן לא היה להם שום קנאה ושנאה, כי הבינו כי את הבכור צריכים לכבד ביותר מכל אחיו, כי התורה הק' אומרת ליתן לבכור פי שניים ממה שיש לו אע"פ שאמו הוא שנואה לו, וכמ"ש בפרשת כי תצא כי את הבכור בן השנואה יכיר לתת לו פי שניים.

ולכן זה הפירוש ברש"י הק' שמכיון שיעקב ביקש לישב בשלוה נמצא שסובר שעיקר הוא המעשה שבירכו אביו, ולפי זה קפץ עליו רוגזו של יוסף שנמצא בזה שעשה שלא כהוגן בזה שאהב את יוסף יותר מכל בניו ועשה לו כתונת פסים בחושבו שעיקר הוא המחשבה, חה הביא לקנאה ושנאה וכמ"ש חז"ל הק' שבשביל ב' מילות שהוסיף יעקב ליוסף גרם כל הגלות של יעקב אבינו ובניו למצרים, וכל הגלויות שבאו אח"כ הם בשביל מכירת יוסף שהם מכרוהו מקנאה של אחיו במה שיעקב עשה לו כתונת פסים (וכ"ז רק בדרך אפשר וכו').

חנוכה יסור החשכות של העבירות זה היה דרך החסידות של הבעש"ט ותלמידיו להיות מוסיף והולך בקדושה וע"י זה יפול הרע אבל עם כל זאת צריכין לעשות תשובה ולכל הפחות הרהורי תשובה קודם עשיית כל מצוה ולימוד התורה וכמו שכתב הבני היששכר בספרו דרך פיקודיך דאם לא כן נאמר עליו הפסוק ולרשע אמר אלוקים למה לך לספר חוקי, וגם הרמב"ם כ' כך בהלכות תשובה, כידוע ויתן ה' שנתחזק כולנו ביחד כולנו ביחד, וגם כל אחד אחד בפרטיות מעשיו וע"י נזכה בחנוכה לקבל פתקא טבא, וכמ"ש בספרים הק' שבחנוכה ובפרט בזאת חנוכה הוא הגמר חתימה טובה של ר"ה וי"כ והושענא רבא (עיין בספר בת עין פ' ויגש) וע"י נזכה להגאולה השלימה בקרוב בימינו ונזכה לראות את הכהן הגדול בהדלקת נרות הק' בבית המקדש בבית המקדש השלישי שהוא נגד יעקב בחיר שבאבות, ונזכה לכל זה בקרוב ממש מתוך רחמים וחסידים, מגולים, אמן, אמן.

לבדו, ואשרי האחזן ששמעה את ברכת המצות של תקיעת שופר וקריאת המגילה והדלקת נרות חנוכה בקול ה' בכוח וקול ה' בהדר, וגם בעצם קיום המצות הן דאורייתא והן דרבנן ומנהגי ישראל הכל שוים לטובה זי"ע אמן.

ועלינו לילך בדרכיהם הק' ולומר מתי יגיעו מעשי למעשי הצדיקים וכמו שפירשו הצדיקים שטוב שנגיע למעשי הצדיקים אף בנגיעה קטנה, ולכן נתחזק כולנו יחד ונקבל עלינו להיות מוסיף והולך וכמו שההלכה כבית הלל בהדלקת הנרות של חנוכה הבעל"ט, שידוע שפירשו הספרים הק' המחלוקת של בית שמאי שאומר פוחת והולך כל יום בהדלקת הנרות ובית הלל אומרים מוסיף והולך, שיש דרך לומר כב"ש פוחת והולך דהיינו סור מרע מקודם ודרך בית הלל מוסיף והולך דהיינו מקודם עשה טוב, ופירשו הפסוק סור מרע כלומר שאם רצונך להיות סור מרע תעשה זאת ע"י עשה טוב ולהיות מוסיף והולך וממילא יפול הרע, וע"י נר של

פלפולי דאורייתא

הרב ברוך רוזנטל הי"ו
נכד כ"ק מרן רבינו שליט"א

בדברי המג"א דמהני לעשות שליח להדליק נ"ח כשקיבל עליו שבת (א)

ראיה נפלאה הא דאמרנין חציו עבד וחציו בן חורין דלא מצי לתקוע או לקרוא את המגילה בעצמו, אבל יוצא אם שומע מאחרים, ולכא"ו המאי יוצא כששומע מאחרים נימא בהו נמי כל מילתא דאיהו לא מצי עביד לא מצי נמי משוי שליח דהא אין הוא יכול לתקוע בעצמו משום צד העבדות, שבו ומה דלא אמרינן הכי ע"כ משום שסברת הדבר הוא כדברינו דמה שאין העבד יכול לתקוע בעצמו אין זה משום מופקע מצות התקיעה דהו צד החירות שבו חייב במצוה אלא משום דכל פעם דחצי בן חורין תוקע גם החצי עבד תוקע, ובמילא התקיעה הוא גם תקיעה של אינו בר חיובא שאינו יכול להוציא את החצי בן חורין שחייב בתקיעה אך אין זה משום שהוא מופקע מהמצוה ולהכי לא שייך בזה ולהכי לא שייך בזה הכלל, דכל מילתא דאי לא מצי עביד לא מצי נמי משוי שליח.

אך מרן הגר"ח פ"ש שיינברג זי"ע (בספרו משמרת חיים ח"ג ע' נ') מפרין את הוכחת המהר"ם שיק דיש לחלק דאדם שקיבל שבת אף שאינו מופקע ממצות ההדלקה מ"מ אין הוא יכול להדליק את הנרות מצד הדין שאוסרתו התורה להדליק הנרות משום שיחלל בכך את השבת וסובר הפמ"ג דמשום זה הוה הוא נמי בגדר לא מצי עביד דהא מצד הדין אינו יכול לקבל בעצמו המצוה ומה לי אם מצד הדין אין הוא יכול לקיים בעצמו המצוה ומה לי אם מצד הדין אין הוא לקיים בעצמו מ"מ מופקע לגמרי, או שהוא אינו יכול לקיים בעצמו מצד הדין משום סיבה אחרת, וא"כ אף שהוא אינו מופקע לגמרי מ"מ כל שמצד הדין הוא, אינו יכול לקיים בעצמו הוה בגדר לא מצי עביד, משא"כ בחצי עבד וחצי בן חורין מה שהוא אינו יכול לקיים בעצמו המצוה אין זה מצד הדין דהוה החצי בן חורין שבו יכול לתקוע לעצמו, אלא מה שהוא אינו יכול לתקוע בעצמו זה רק משום חסרון בהיכי תמצא דבכל פעם שהחצי בן חורין תוקע גם החצי עבד תוקע והוא אינו יכול להוציא וא"כ אפשר דבכה"ג שהוא אינו יכול לקיים בעצמו רק משום חסרון בהכי תמצא לא אמרינן האי קללא דמילתא דהוה לא מצי עביד לא מצי נמי משוי שליח, משא"כ באופן שהוא אינו יכול לקיים בעצמו מצד הדין אפשר דאמרנין האי קללה דמילתא דאי לא מצי עביד וא"כ ליכא שום ראייה מחצי עבד ומחצי בן חורין וכו'.

המשך בעו"ה בשבוע הבא

מבואר בשו"ע (סי' תרע"ט) ובערב שבת חנוכה מדליק נר חנוכה תחילה ואחר כך נר שבת וכתב שם המגן אברהם דבדיעבד אם הדליק של שבת ולא קיבל שבת במחשבתו יכול להדליק אחר כך, אך באישה המדלקת כיון שהמנהג שמקבלת שבת בהדלקתה אם כן לא תדליק שוב של חנוכה אלא תאמר לאחר להדליק בשבילה.

ומקשה עליו הפרמ"ג (שם) דהא קי"ל (מיר י"ב ע"ב) דכל מילי דאיהו לא מצי עביד לא מצי נמי משוי שליח וא"כ כשקיבל עליו שבת בפירושו, והוא אינו יכול להדליק בעצמו מה מהני מה שיאמר לאחר להדליק בשליחותו אחר שהיא בגדר לא מצי עביד.

ותירץ הפמ"ג דלאו שליחות ממש הוה כיון שממונו היא, ואחר מעשה קוף עביד, וכוונתו דאין צריך לדיני שליחות בהדלקת נר חנוכה דחובת הבית היא דבעינן שיהיה נר חנוכה דלוק בביתו ולא חובת גברא הוא, ולהכי מהני מה שחבירו מדליק בשבילו אף שהוא בגדר לא מצי עביד, ובכך שדלוק בביתו נר חנוכה כבר קיים המצוה והוה זה כמזחה שהדין הוא שנפטרים כל דיירי הבית מעשיית מזחה כשאחד כבר הניח מזחה ואף שלא הניחו בשליחות הבעל הבית ומשום דחובת הבית הוא.

אלא דלדעת הסוברים דנר חנוכה חובת גברא הוא, א"כ לא מהני מה שאחר מדליק בשבילו אלא מדין שליחות, ולפי זה אכתי צריך ביאור מה דמהני שיעשה אדם שכבר קיבל עליו שבת שליח להדליק נר חנוכה אחר שהוא בגדר לא מצי עביד דלא מצי נמי משוי שליח.

ונראה לתרץ דאפשר דדוקא במידי שהוא אינו בעצם מופקע לגמרי, כגון בשוטה שהוא מופקע לגמרי מהמצוות בכה"ג אמרינן האי כללא ולא מצי משוי שליח, אך בדבר שהוא אינו מופקע בעצם, אלא דאיכא עליו איסור צדדי, וכגון הכי שהוא בכלל הדלקת נר חנוכה אלא שאיסור צדדי של שבת מעכבו מלהדליק, אם כן אפשר דבהא ליכא האי חיסרון במילתא דלא מצי עביד לא מצי נמי משוי שליח והוה הוא שפיר בגדר מצי עביד ויכול לעשות שליח.

ומצאתי דכבר תמה המהר"ם שיק (חלק א' אבן העזר תשובה קכט) על קושית הפמ"ג מכח סברא זו ונשאר בצ"ע, אך הביא בזה

הליכות חיים

בענין זמן תפילת שחרית (ב)

לעמוד עד פרסה) ועוד, וכנראה שנקטו רוב הפוסקים שנפסק לגמרי כר' יהודה (וכן מוכח מב"י) ועד ד' שעות היו זמן תפילה.

שבת נוהגים בהרבה קהילות מקדמא דנא להתפלל בזמן מאוחר ואינם מתחילים עכ"פ תפילת לחש בתוך ד' שעות ולכאורה אינו כדן דאף שהרמ"א (סי' רפ"א) כתב שבשבת מאחרין יותר לבוא לבית הכנסת מבחול, מכל מקום כבר כתב המג"א דאין לאחר זמן קרי"ש ותפילה, והן אמנם שלגבי הקרי"ש נזהרים לקרותה קודם התפילה, אבל זמן תפילה אינם מתקנים כלום, ויש שכתבו טעם (עי' מנהג ישראל תורה) שראו גדולי הדורות שאחרי סעודת שבת מגיעים לידי בטלה כו', התקינו משום עת לעשות לה' וגו' לאחר את התפילה וע"י זה גומרים מאוחר ואין זמן להתבטל וכו'.

ויש שהסבירו הטעם דעיקר התפילה היא עבודה שבלב וכיום אין מכוונים כראוי, והרמ"א פסק שאין אנו חוזרים על העדר כוונה בתפילה (ברכה ראשונה) משום שקרוב לוודאי שלא יכוונו בפעם השניה, ונראה פירושו שאף שמכוונים פירוש המילות, אין זה כוונת הלב באהבת ויראת השי"ת, ואם ע"י האיחור יתפללו ביתר כוונה זה עדיפא מתפילה שלא בכונה ובזמנה.

וע"י בשולחן הטהור מהגה"ק מקמארנא שעכ"פ יאמרו קדיש קודם ברכו בזמן בזמן התפילה, ונכון להזהר בזה עכ"פ ובמקומות שאין שייכים טעמים הנ"ל, צע"ג אם מותר להמתין ולהתפלל אחרי זמן תפילה ובכל אופן צריכים מאוד להזהר בימות החול בזמן תפילה, ועי' בפסקי תשובות (סי' רפ"א) מה שהביא מספרים אזהרות גדולות שלא לאחר זמן תפילה ועל כן אין לך בו אלא חידושו ביום השבת והכי דלא להוסיף עלה בימות החול וכן ביו"ט גם לכאורה אין להקל.

ושבו אינה ה' לידי את סידור רב עמרם גאון וכן סידור רש"י ועוד, שבשבת כיון דממתינים עד שיתאספו הציבור מותר להשהות קריאת שמע אחרי זמנה של ג' שעות [ולא איירי בותיקין כמו שבישראל והזמנים רוצה לומר] ואף שאנו לא קיי"ל הכי וקורין קריאת שמע קודם התפילה (עי' בטור סי' נח שג"כ מעיד שהיו מאחרין קרי"ש בשבת ור"י החסיד היה קורא קודם התפילה פסוק ראשון] משום שאנו סוברים שאחרי זמן קרי"ש אין יוצאין מן התורה קרי"ש ולא כהכסף משנה והלבוש, וכנראה שר"ע גאון גם סובר כן, אמנם דון מינה ואוקי באתרין לגבי זמן תפילה. היוצא מדברינו שיש סמך ובית אב מרבתינו הראשונים לאיחור זמן התפילה ביומא דשבתא, ונהרא ונהרא פשטיה.

זמן ה': אחר ד' שעות עד חצות, וי"א עד חצי שעה אחר חצות. במשנה נחלקו ר' יהודה וחכמים לר"י עד ד' שעות היו זמן תפילה שכנגד התמיד תיקנוהו, ועד אז כשר התמיד. לחכמים עד חצות היו זמן תפילה וכן הוא בהקרבת התמיד, ובגמ' א"ר כהנא הלכה כר' יהודה, הואיל ותנן בברייתא כוותיה שהעיד ריב"ב שהקריבו התמיד בד' שעות, (י"א שהיה בזמן שלמה המלך שפעם ישן קרוב לד' שעות והעירתו אמו) ואיתא שם שכל המתפלל לאחר ד' שעות לר' יהודה עליו הכתוב נוגי ממועד אספתי, ופירש"י מחמת שהעבירו זמני התפילות והחגים, יהיו נוגים נאספים וכלים עכ"ד הגמרא, וברמב"ם איתא שאחרי ד' שעות, אינו מקיים מצוות חכמים שיתפלל בזמנו, אבל יצא ידי חובת תפילה, וברבינו מנוח כותב שנקרא עובר על דברי חכמים, אבל בטור וש"ע איתא שאינו מקבל שכר כתפילה בזמנה מ"מ שכר תפילה מיהא איכא, ויל"ע האם לדעתם ג"כ הוא עובר על דברי חכמים וכמבטל מצוה דרבנן כדמשמע מהרמב"ם ומה דנקטי שכר היינו שלא מדברים ממה שלא התפלל בזמנו אלא על התפילה עצמה שיש לזה שכר של תפילה או דרך אינו מקבל שכר כתפילה בזמנה, אבל לדעתם אינו מבטל מצוה דרבנן, אלא שחסר בתפילה והוי דיעבד, והנה לכאורה יש לפשוט מהא דאמרנו בגמרא כל המתפלל לאחר ד' שעות, עליו הכתוב אומר נוגי וגו' והיינו שנענשים.

ומשמע מהמפרשים דזה לדידן שפוסקים כר' יהודה (וכן לכאורה מוכח מהרי"ף שהעתיק זה, ואין דרכו להעתיק שלא להלכה וי"ל). אמנם הפני יהושע בסוגיין כותב דאע"פ שאמרו הלכה כר' יהודה היינו שלכתחילה מתפללים עד ד' שעות, כאן דלא היו מקריבים התמיד אחר ד' שעות, וכמו במנחה שלכתחילה מתפללים מנחה קטנה כי היו רגילים להקריב קרבן התמיד בזה הזמן, אבל אין ראייה שבדיעבד לא היו מקריבים את התמיד אחר ד' שעות, ובהדיא איתא בספרי, שהתמיד כשר אף אחר ד' שעות (ומשמע שם דאפילו לר' יהודה) ולכך אמרו כל המתפלל לאחר ד' שעות לר' יהודה אבל להלכה אינו כן.

וכן בשולחן הטהור (מהגה"ק מקמארנא זי"ע) כתב כע"ז שלמ"ד אבות תקנו התפילה אז הלכתא כחכמים שבוקר היו עד חצות ע"ש, ולפי דרך זו י"ל שבאמת אינו נקרא שמבטל מצוה דרבנן, וגם אם יש מנין אחר זמן תפילה וכדו', אולי יש עדיפות מזמן תפילה של ד' שעות, וכ"ז לפילפולא בעלמא אבל להלכה כתוב במשנ"ב שזמן תפילה עדיף מתפילה בציבור, וכן מגוף נקי (אם יכול

עובדות החיים

ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחוהו (מ' – כ"ג)

מסופר: הרה"ק רבי אהרן מטיטוב זיע"א נכד הבעש"ט הקדוש זיע"א קודם שנתפרסם לצדיק, היה חי אז בעוני ובדוחק גדול, פעם אחת כאשר הגיע יום השבת ולא היה לו שום דבר מצרכי השבת, לא יכול רבי אהרן להבליג יותר על צערו הגדול, ופונה למתפללי בית הכנסת בקובלנא: היתכן הדבר שנכדו של הבעש"ט יהיה כל כך נעזב ונידח מבני העיר, עד שגם לחם צר ומים לחץ לא יהיה לו? והייתה התעוררות רבה בין המתפללים, והתחייבו לשלם עבורו כל אחד ואחד מבעלי הבתים סך קבוע בכל שבוע, וגמרו אומר שאחרי השבת יתאספו לסדר את הענין. כשהלכו בעלי הבתים לביתם נמלך רבי אהרן בדעתו, מה המעשה אשר עשה עתה, כל ימינו נזהר מלבקש טובות מבני אדם והיה בוטח תמיד בה' שבועדי ישלח לו עזרתו מקודש, ועתה עזב את הביטחון בה' ופונה לבשר ודם, ולא עוד אלא השתמש לצורך זה גם בזקנו הבעש"ט הקדוש, נצטער מאד על זה עד שלבסוף שפך שיחו לפני השי"ת והפציר בתפילה, שבני העיר ישכחו אותו ואת הבטחתם ולא יעשו דבר לטובתו. וכך הוה, תפילתו נתקבלה ובני העיר שכחו לגמרי כל מה שנדברו ביום השבת.

מעמדי הדלקת נרות חנוכה

של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

יתקיימו בביתו נאוה קודש של

רח' ר' עקיבא 98 ב"ב

מידי ערב בשעה 7.30 בערב

המעמד המרכזי וחנוכה געלט

ביום רביעי נר ה' דחנוכה בשעה 8.00

בבית חדב"ג דומ"צ וראש הכולל

הרה"ג ר' צבי רוזנטל שליט"א

רח' דמשק אליעזר 25 בני ברק

לזכר עולם יהיה צדיק

מרן אדונינו מורינו ורבינו הקדוש והטהור

רבי אברהם חיים בן רביה"ק אהרן צוק"ל

בעל חוקי חיים משומרי אמונים

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל